

EENVOUDIGE IDEEËN VOOR HET BETER BENUTTEN VAN Regenwater in de tuin

Voor gemak en tuinplezier,
meer natuur en leven in de tuin
en beperken van wateroverlast

- Minder bestrating en meer groen
- Regenpijp afkoppelen van het riool
- Regenwater infiltreren
- Regentonnen en watergebruik
- Vijvers en moerasjes
- Speels water voor jong en oud

De winst van water in de tuin

Veel regenwater gaat direct via regenpijpen en straatkolken het riool in, op weg naar een zuiveringsinstallatie. Dit is zonde omdat regenwater helemaal niet intensief hoeft te worden gezuiverd. Ook voor tuinbezitters ligt er de mooie uitdaging om zoveel mogelijk regenwater in de eigen tuin te benutten.

Plensbuien en wateroverlast

Plensbuien kunnen overlast veroorzaken: straten of kelders kunnen bijvoorbeeld onder water lopen. Veel deskundigen menen dat dit door klimaatverandering vaker gaat gebeuren. Wateroverlast ontstaat meestal in laaggelegen gebieden of in dichtbebouwde gebieden met veel bestrating, waar het water moeilijk weg kan. Omdat het duur is om alle rioleringen aan te passen aan de grootst mogelijke regenbui, kiezen gemeenten en waterschappen voor andere oplossingen. Onder andere door regenwater tijdelijk op te vangen in vijvers en wadi's, waar het vervolgens geleidelijk in de bodem zakt.

Wadi's zijn brede sloten die meestal droog staan. Vanaf de straten, parkeerplekken en daken loopt hemelwater via straatgoten en buizen naar de wadi's, waar het vervolgens rustig in de bodem naar het grondwater zakt.

Tuinplezier

Water zorgt voor leven in de tuin. Planten, heesters en bomen trekken vogels en allerlei andere dieren en diertjes. In en bij een vijver of een drassig stukje met moerasplanten vind je al snel libellen, padden of kikkers.

Tuinbezitters: volop leuke mogelijkheden!

Als je het als tuinbezitter leuk of zinvol vindt om meer hemelwater in je tuin te benutten, dan liggen er volop mogelijkheden. Een kleine greep:

- De tuin niet helemaal betegelen.
- Zorgen voor veel beplanting.
- Een haag als erfscheiding in plaats van een schutting.
- De aanleg van een vijver of moerasje.

Water van het dak

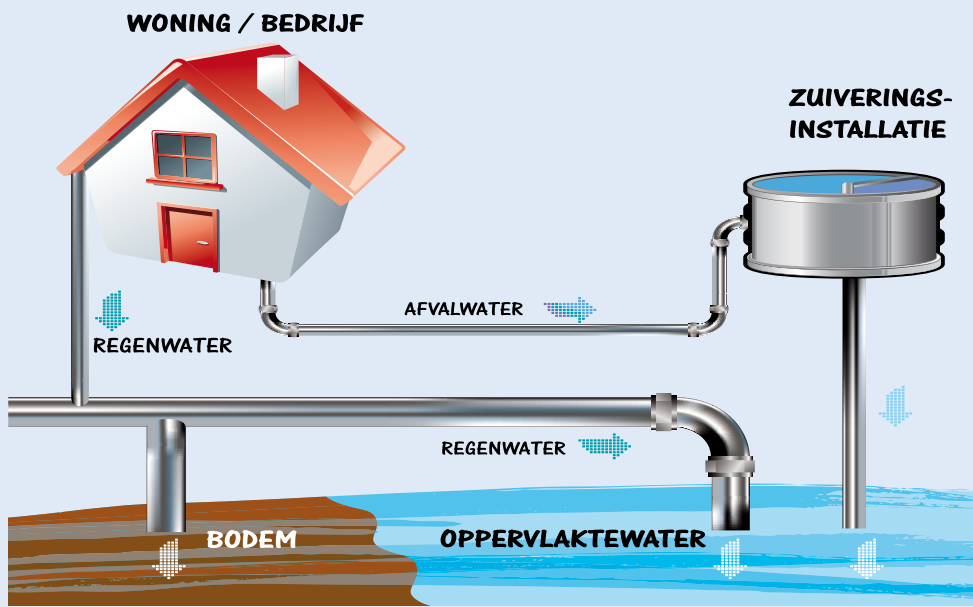
De meeste tuinen bieden bovendien ruimte om water van het dak te benutten. Dit kan door een regenpijp aan te (laten) sluiten op:

- Een regenton; je hebt dan meestal goed bruikbaar water bij de hand.
- Een leiding of goot naar:
 - een vijver en/of moerasje;
 - een verdiepte plek in de tuin waar het water langzaam in de bodem kan zakken;
 - een plek voor ondergrondse infiltratie, met bijvoorbeeld een grindbed.

Ook het laten begroeien van daken wordt steeds populairder; groene daken houden meer water vast en zijn bovendien heel duurzaam.

Gemeente en waterschap

Waterschappen en de meeste gemeenten hebben een actief beleid om te zorgen dat niet onnodig veel 'schoon' regenwater in zuiveringsinstallaties terecht komt. Of bij plensbuien wateroverlast veroorzaakt. In toenemende mate worden hiervoor bijvoorbeeld wadi's aangelegd. Een beter gebruik van water in de tuin staat ook volop in de aandacht; in sommige regio's zijn er subsidieregelingen ter stimulering.

Water infiltreren

Veel tuinen bieden ruimte om naast de gebruikelijke neerslag ook regenwater van het dak te bergen in een verlaagd deel van de tuin. Belangrijk is om van tevoren na te gaan of de tuin geschikt is voor infiltratie.

Infiltreren houdt in dat je regenwater in de tuin brengt, waar het geleidelijk door de bodem naar het grondwater zakt. Infiltreren kan al door een stukje tuin zo'n 20 cm te verlagen. Dit stukje komt na een flinke bui vaak wel even onder water te staan.

Hoeveel water kan mijn tuin bergen?

Een vuistregel hierbij is: voor iedere m² afgekoppeld dak en terras is 0,5 m² tuinoppervlak nodig. Bij het berekenen gaat het uiteraard om het dakoppervlak dat afwatert via de betreffende regenpijp(en).

De watergoot

Een watergoot of -pijp naar de infiltratieplek moet voldoende water kunnen afvoeren. Voor een dakoppervlak van 60 m² is bijvoorbeeld een goot nodig van zeker 12,5 cm breed. Maak de goot voor een goede doorstroming licht aflopend. Inspirerende voorbeelden voor een 'open goot' zijn te vinden op www.huisjeboompjebeter.nl.

Hoe geschikt is uw tuin voor infiltratie?

Voor het afkoppelen van een regenpijp is het belangrijk te onderzoeken hoe geschikt de tuin is om regenwater te infiltreren:

1. Het grondwaterpeil mag niet te hoog zijn. Vuistregel: voor bovengrondse infiltratie moet het grondwater minstens 1 meter onder het maaiveld liggen.
2. Een zanderige bodem laat beter water door dan klei of leem en is het best geschikt voor ondergronds infiltreren. Leem, klei- en veengrond zijn hiervoor minder of niet geschikt.
3. De infiltratieplek moet minimale afstanden hebben tot:
 - ⊖ 2 m van de gevel; ⊖ 3 tot 6 m van de kelder; ⊖ 2 m van bomen.Let wel: deze afstanden gelden ook voor huis en bomen van de burens.
4. Lig de tuin hoger dan de omgeving of uw huis? Vraag dan een deskundige of en hoe u kunt infiltreren.

Grindkoffer of grindput

Een grindkoffer is een kuil met grind, lavasteen of kleikorrels, die extra ruimte biedt voor wateropvang. Waterdoorlatend kunststofdoek (geotextiel) voorkomt dat de koffer dichtslibt met zand. Voor waterberging van elke 10 m² dak is, voor een bui van 15 mm, 0,5 m³ (500 liter) grindkoffer nodig.

Gemakkelijk en goedkoop

Plaatsen van grindkoffers en -putten kan bij verharde tuinen, opritten, kleinere tuinen en voortuintjes. Het is een gemakkelijke en goedkope manier om water snel te infiltreren, mits het tijdelijk overstromen van de omgeving van de grindkoffer of -krat geen probleem is. De benodigdheden voor de aanleg - grind, worteldoek en materiaal voor de goot - zijn eenvoudig verkrijgbaar.

Ontluchting riool

Bij grote regenbuien moet er lucht kunnen ontsnappen uit het riool. Houd daarom de afgezaagde regenpijp naar het riool open en bedek het met bijvoorbeeld kippengaas om vervuiling te voorkomen.

Waterdoorlatend terras

Ook het terras kan meer water doorlaten, door het niet volledig te bestraten.

Dit kan bijvoorbeeld met:

- Grastegels, bestaand uit een open raamwerk van beton of gerecyclede kunststof. In de openingen kunnen grassen en plantjes groeien.
- Houtsnippers, gravel, schelpen of grind.
- Terrastegels, afgewisseld met stroken of brede voegen met halfhard, doorlatend materiaal zoals gravel en houtsnippers.

Grastegels
Houtsnippers
Gras en kiezel

Begroeide daken

Groene daken houden ongeveer de helft van het regenwater vast. Door verdamping wordt dit water vervolgens teruggebracht in de atmosfeer. Daarom geven deze plantendaken verkoeling in de zomer. Het meest bekend zijn groene daken met sedum (vetplantjes), gras of wilde planten. Een groendak gaat wel anderhalf keer zo lang mee dankzij de bescherming van de planten.

Extra voordeel van groene daken is dat ze fijnstof vasthouden en hierdoor positief bijdragen aan de luchtkwaliteit.

Regenton met kraantje

Regentonnen zijn er in vele soorten en maten. Van het houten wijnvat tot de traditionele kunststofton en de design-regenzuil.

Bladvanger

Een bladvanger scheidt bladeren en andere grove delen van het regenwater en voorkomt zo verstoppingen en vervuiling van het water in de ton.

5 tips voor 'de ton':

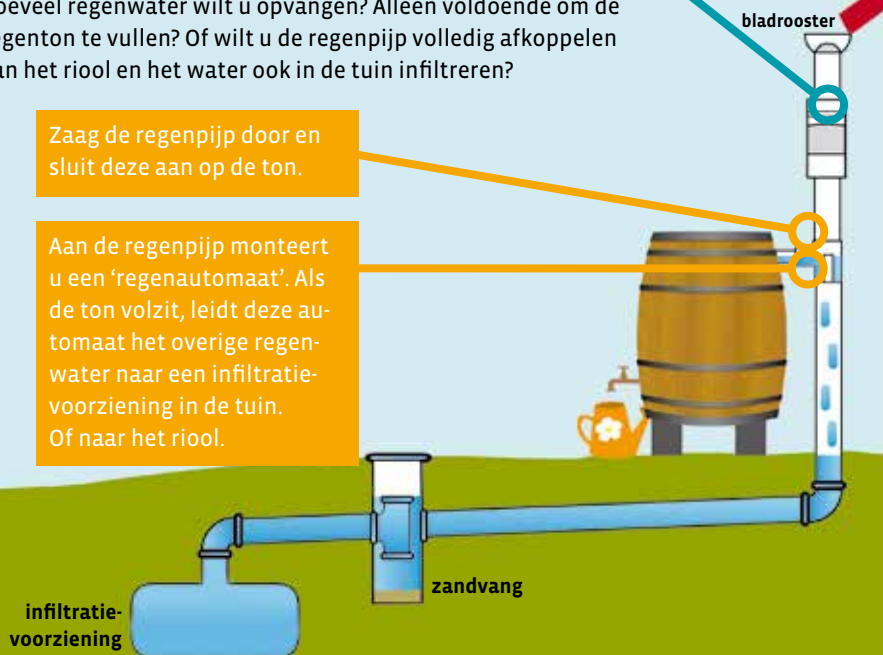
- 1 Als u zelf de tapkraan plaatst, doe dit dan zo laag mogelijk. Zo haalt u het maximale uit uw ton.
- 2 Zet de ton op een verhoging, zodat u een gieter of emmer onder het kraantje kunt zetten. De verhoging moet stevig genoeg zijn om het gewicht van een volle ton te kunnen dragen.
- 3 Plaats de ton vooral op een schaduwplek. Dit beperkt opwarming en zorgt dat de waterkwaliteit goed blijft.
- 4 Een deksel op de ton houdt het water helder en voorkomt dat de ton een kweekvijver wordt voor muggen.
- 5 Laat uw houten ton voor de winter leeglopen zodat hij niet kapot vriest.

Installeren regenton

Belangrijk om te bepalen bij het plaatsen van een regenton: hoeveel regenwater wilt u opvangen? Alleen voldoende om de regenton te vullen? Of wilt u de regenpijp volledig afkoppelen van het riool en het water ook in de tuin infiltreren?

Zaag de regenpijp door en sluit deze aan op de ton.

Aan de regenpijp monteert u een 'regenautomaat'. Als de ton volzit, leidt deze automaat het overige regenwater naar een infiltratievoorziening in de tuin. Of naar het riool.

Regenton die zelf leegloopt

Een regenton die zichzelf leegt als hij vol is, voorkomt dat hij dichtgroeit met algen of een kweekvijver wordt voor muggen.

Zorgen dat de ton zichzelf leeg hevelt, kan door een slang onderaan de regenton aan te sluiten en via een bocht naar boven naar de gewenste leegplaats te leiden. Als de ton tot aan de hoogte van de bocht van de slang gevuld is, start het leeg hevelen automatisch. Bij een flinke regenbui vult de ton zich weer met vers water. Hoe vol de ton na een regenbui is, hangt af van het moment van hevelen.

Omdat de slang bevestigd is op de plaats van een eventueel kraantje, kan het vullen van een gieter of emmer eenvoudig van bovenaf door het deksel van de ton te lichten. Het is slim om eens in de zoveel tijd de bladeren of andere rommel van de bodem van de ton te verwijderen.

Hoeveel capaciteit moet een regenton hebben?

Bij een dak van 25m² met 1 regenpijp is een regenton van tenminste 200 liter nodig. Met het water in je regenton, kun je in een droge tijd de planten water geven. Zorg dat de regenton leeg is als er een grote regenbui voorspeld is!

Het installeren van een hevel aan de ton

Voor het bevestigen van de regenpijp aan de regenton is een bocht met bevestigingsstukken ter dikte van de regenpijp nodig. Zo komt het regenwater via het deksel in de ton. Een vulautomaat is niet nodig. De dikke slang van een zogenoemde 'overloopset' (zeker geen tuinslang) is te bevestigen aan de uitgang waar gewoonlijk het kraantje zit. Via een (zelfgemaakte) haak wordt de slang op de gewenste vulhoogte van de ton bevestigd en vervolgens naar het bloemperk, gazon of de vijver geleid waar het water bij leging gewenst is.

Regenpijp

Overloopset

De overloopset bestaat uit een flexibele slang met een voorberekt einde, die eenvoudig aan de regenton is te bevestigen.

Water en kinderen

Bijna alle kinderen zijn gek op water. Een vijver of moeras(bak) nodigt uit om te kijken naar de vissen, kikkers, libellen en wat er allemaal nog meer leeft.

Niet alleen tuinierders, ook kinderen beleven veel plezier aan water. Maar wees alert op de risico's. De allerkleinsten kunnen zelfs verdinken in ondiep water. Informatie over kinderen en water vindt u op de website van Consument en Veiligheid: www.veiligheid.nl/kinderveiligheid.

Een trapsgewijs opgezette vijver is veiliger dan een vijver met steile kanten.

Gemeente, woningcorporatie en waterschap

Als u plannen heeft voor afkoppelen, infiltreren of de aanleg van een groen dak, is het slim om u van tevoren goed te laten informeren.

Gemeente:

- Subsidies.
- Voorwaarden voor afkoppelen, infiltreren en groen dak.

Heeft u een huurwoning?

Navragen bij verhuurder:

- Voorwaarden voor afkoppelen en infiltreren.

Subsidies

Sommige gemeenten en waterschappen geven subsidie op regentonnen, infiltratiesystemen en/of groene daken. Vaak zijn hieraan voorwaarden verbonden, zoals een minimum aantal vierkante meters afgekoppeld dak of een afkoppelplan. Als u belang heeft bij een subsidie, informeer dan vooraf bij uw gemeente en waterschap of en hoe u deze kunt krijgen.

Colofon

Concept, samenstelling en redactie
Woonwijzer Media, Serenade Tekstservice

Illustraties
Hans-Peter Helder

Vormgeving en beeldredactie
Toro Vormgeving

Fotografie
Hans Carlier, Gemeente Arnhem, e.a.

Met dank aan:
Rick Backx, Hans Carlier, Loek Gorris

WOONWIJZER
MEDIA

Woonwijzer Media
Baankstraat 2, 7205 AW Zutphen
Telefoon: (0575) 51 16 15
E-mail: info@woonwijzermedia.nl
www.woonwijzermedia.nl

**Waterschap
De Dommel**
www.dommel.nl

© Woonwijzer Media, februari 2020.

De inhoud van deze folder Regenwater in de tuin mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Uitgever en redactie hebben de inhoud van deze uitgave met grote zorgvuldigheid en naar beste weten samengesteld. Uitgever en redactie aanvaarden evenwel geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard dan ook, die het gevolg is van handelingen en/of beslissingen die gebaseerd zijn op bedoelde informatie.